

SPIS TREŚCI

UCHWAŁY	3
ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA.....	7
GLOSZY	20
ORZECZENIA NIEPUBLIKOWANE	41
ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2009, NR 5	51
INFORMACJE	55
Dane statystyczne – marzec 2009 r.	57

Redakcja

Jacek Gudowski

Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca

Grzegorz Goss, Radosław Nowaczewski,
Maciej Machowski, Maciej Plaskacz,
Elżbieta Szczepanowska, Łukasz Węgrzynowski,
Tadeusz Zembrzuski

przy udziale

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 30 września 2008 r., II Ca 697/08, zagadnienia prawnego:

„1. Czy sądowy tytuł wykonawczy wydany przeciwko dłużnikowi, co do którego następnie ogłoszono upadłość traci z mocy prawa wykonalność w części co do której wierzytelność nim stwierdzona została umieszczona na prawomocnej liście wierzytelności sporządzonej w toku postępowania upadłościowego?

a w przypadku odpowiedzi negatywnej:

2. Czy umieszczenie wierzytelności na prawomocnej liście wierzytelności, sporządzonej w toku postępowania upadłościowego stanowi zdarzenie określone w art. 840 § 1 punkt 2 k.p.c., skutkujące możliwością pozbawienia wykonalności sądowego tytułu wykonawczego, wydanego przeciwko upadłemu dłużnikowi przed ogłoszeniem jego upadłości?”

podjął uchwałę:

1. Sądowy tytuł wykonawczy wydany przeciwko dłużnikowi, co do którego następnie ogłoszono upadłość nie traci z mocy prawa wykonalności w części, co do której wierzytelność nim stwierdzona została umieszczona na prawomocnej liście wierzytelności sporządzonej w toku postępowania upadłościowego.

2. Samo umieszczenie wierzytelności na prawomocnej liście wierzytelności, sporządzonej w toku postępowania upadłościowego, nie stanowi zdarzenia określonego w art. 840 § 1 punkt 2 k.p.c.

(uchwała z dnia 5 marca 2009 r., III CZP 3/09, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, D. Zawistowski)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Tarnowie postanowieniem z dnia 11 grudnia 2008 r., I Cz 238/08, zagadnienia prawnego:

„1. Czy dla prowadzenia egzekucji na rzecz nabywcy wierzytelności objętej tytułem egzekucyjnym konieczne jest nadanie klauzuli wykonalności na rzecz cesjonariusza, jeżeli do przeniesienia wierzytelności (przelewu) doszło już po wszczęciu postępowania egzekucyjnego przez cedenta, ujawnionego w tytule jako wierzyciel?

2. Czy dla określenia przesłanek wejścia do postępowania egzekucyjnego nabywcy wierzytelności w miejsce dotychczasowego wierzyciela należy stosować odpowiednio (art. 13 § 2 k.p.c.) art. 192 pkt 3 k.p.c.?”
podjął uchwałę:

1. Przepis art. 788 § 1 k.p.c. ma zastosowanie również w sytuacji, gdy uprawnienie objęte tytułem egzekucyjnym przeszło na inną osobę w drodze przelewu po wszczęciu postępowania egzekucyjnego.

2. Przepis art. 192 pkt 3 k.p.c. nie ma zastosowania w postępowaniu egzekucyjnym.

(uchwała z dnia 5 marca 2009 r., III CZP 4/09, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 16 grudnia 2008 r., VIII Gz 78/08, zagadnienia prawnego:

„Czy do wykazania przejścia uprawnień, na podstawie art. 788 § 1 k.p.c., na nabywcę wierzytelności zbytej przez syndyka masy upadłości, wymagane jest dołączenie dokumentu zezwolenia na to zbycie, o którym mowa w art. 131 § 1 pkt 5 i art. 140 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512, ze zm.)?”
podjął uchwałę:

Do nadania klauzuli wykonalności na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. na rzecz osoby, która nabyła od syndyka masy upadłości wierzytelność objętą tytułem egzekucyjnym, wymagane jest przedłożenie zezwolenia przewidzianego w art. 131 § 1 pkt 5 i art. 140 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.).

(uchwała z dnia 19 marca 2009 r., III CZP 5/09, M. Bączyk, K. Strzelczyk, H. Wrzeszcz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 15 grudnia 2008 r., XIII Ca 214/08, zagadnienia prawnego:

„Czy posiadacz nieruchomości, który posiadał ją na podstawie stosunku użyczenia i poczynił na tej nieruchomości nakłady zwiększające jej wartość (nakłady użyteczne), może dochodzić zwrotu wartości tych nakładów od osób, które są właścicielami nieruchomości w dacie orzekania o zwrocie nakładów, czy też od osób, które były właścicielami w czasie, kiedy nakłady zostały dokonane oraz czy podstawą żądania zwrotu tych nakładów jest przepis art. 226 k.c. w związku z przepisem art. 230 k.c., czy też przepisy regulujące stosunek użyczenia, odsyłające w tym zakresie do przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia (art. 713 k.c. w związku z art. 753 § 2 k.c.)?”

odmówił podjęcia uchwały

(postanowienie z dnia 5 marca 2009 r., III CZP 6/09, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 17 grudnia 2008 r., II Ca 487/08, zagadnienia prawnego:

„Czy w procesie z powództwa uposażonego z umowy renty odroczonej, po uprzednim zwaloryzowaniu prawomocnym wyrokiem sądu wysokości renty na dzień rozpoczęcia jej wypłaty, o zasądzenie dalszej wynikającej z umowy kwoty corocznego podwyższania renty, pozwane Towarzystwo Ubezpieczeniowe może podnosić zarzuty dotyczące nadmiernej, podwójnej waloryzacji w oparciu o art. 358¹ § 3 k.c., czy też jedynym sposobem jej obrony przed nadmierną waloryzacją i obciążeniem jest konieczność wytoczenia powództwa wzajemnego bądź osobnego powództwa w oparciu o przepis art. 357¹ k.c.?”

odmówił podjęcia uchwały

(postanowienie z dnia 19 marca 2009 r., III CZP 11/09, M. Bączyk, K. Strzelczyk, H. Wrzeszcz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 16 stycznia 2009 r., I ACz 991/08, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie o ochronę dóbr osobistych pobiera się jedną, stałą opłatę sądową określoną w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 1676, poz. 1398 ze zm.) bez względu na charakter zgłoszonych w niej roszczeń (niemajątkowych bądź majątkowych), czy też opłata powyższa dotyczy wyłącznie roszczeń niemajątkowych o ochronę dóbr osobistych?”

przekazał zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego.

(postanowienie z dnia 19 marca 2009 r., III CZP 8/09, M. Bączyk, K. Strzelczyk, H. Wrzeszcz)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 27/08

„Czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie z powództwa żołnierza zwolnionego z zawodowej służby wojskowej o zapłatę należności z tytułu świadczenia pieniężnego w wysokości kwoty uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego w ostatnim dniu pełnienia służby, przysługującego na podstawie art. 95 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 141, poz. 892, ze zm.) stwierdzonej ostateczną decyzją wydaną przez dowódcę jednostki, w której żołnierz odbywał służbę, której wojskowy organ emerytalny odmawia wykonania w całości oraz czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o zapłatę odsetek za opóźnienie w zapłacie należności z opisanego wyżej tytułu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 5 lutego 2009 r., II Ca 877/08, E. Popek, E. Bazelan, A. Mikołajewski)

Sąd Okręgowy stwierdził, że za przekazaniem spraw o uposażenie i inne należności pieniężne żołnierzy zawodowych do drogi postępowania administracyjnego przemawiają uregulowania ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, w tym art. 8 ust. 1 ustawy przewidujący możliwość odwołania się przez żołnierzy zawodowych od decyzji organów na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, i skargę do właściwego sądu administracyjnego na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Ponadto przywołał nowe orzecznictwo Sądu Najwyższego (uchwałę z dnia 29 listopada 2007 r., III CZP 106/07, OSNC 2008, nr 12, poz. 134, oraz wyrok z dnia 2 lipca 2008 r., II PK 10/08), z którego wynika m.in., że wyłączenie z kompetencji

sądów powszechnych sporów o uposażenie i inne należności nie pozbawi stron gwarancji realizacji ich praw ze względu na poddanie tych sporów kontroli sądów administracyjnych. Przywołał argumentację wyrażoną w ww. uchwale, zgodnie z którą lokowanie całości spraw wynikających ze stosunku służbowego żołnierza zawodowego w postępowaniu administracyjnym spełnia wymóg racjonalności, kompleksowości, sprzyja szybszemu i jednolitemu załatwianiu problemów i nie powoduje sztucznego rozszczepienia drogi dochodzenia roszczeń o uposażenie lub inne należności pieniężne i świadczenia akcesoryjne wobec tych roszczeń.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że możliwe jest także dopuszczenie tych spraw do drogi postępowania sądowego. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego wskazał na szerokie rozumienie sprawy cywilnej (np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1998 r., I CKN 1000/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 6, i z dnia 10 marca 1999 r., II CKN 340/98, OSNC 1999, nr 9, poz. 161) oraz na to, że stosunek cywilnoprawny może także powstać między podmiotami związanymi stosunkiem administracyjnym, zwłaszcza gdy ma on charakter stały (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK Zb.Urz. 2000, nr 5, poz. 143). Podkreślił pogląd wyrażony przez judykaturę, że kwestia dopuszczalności drogi sądowej powinna być oceniana w granicach wyznaczonych przez roszczenie procesowe, czyli hipotetyczne roszczenie materialne, o którego istnieniu twierdzi powód (postanowienie SN z dnia 22 sierpnia 2007 r., III CZP 76/07, niepubl.).

Odnosnie do żądania odsetek Sąd Okręgowy wskazał, że Sąd Najwyższy przewiduje dla ich dochodzenia drogę administracyjną (por. uchwała z dnia 29 listopada 2007 r., III CZP 106/07, i wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 r., II PK 10/08). Niemniej Sąd Okręgowy zaznaczył, że w razie przyznania drogi sądowej przed sądem powszechnym dla żądania głównego, roszczenie odsetkowe – jako akcesoryjne – powinno być rozpoznawane w tym samym postępowaniu.

G.G.

III CZP 28/09

„Czy art. 102 § 1 dekretu z dnia 11 października 1946 r. - Prawo rzeczowe (Dz.U. Nr 57, poz. 319 ze zm.) miał zastosowanie do wniosku złożonego po dniu 1 stycznia 1947 r. na podstawie art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. Nr 50, poz. 279 ze zm.) w zw. z art. XXXIX § 2 dekretu z dnia 11 października 1946 r. Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych (Dz.U. Nr 57, poz. 321 ze zm.) o przyznanie prawa własności czasowej?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 lutego 2009 r., I ACa 852/08, E. Jefimko, D. Markiewicz, H. Muras)

Obowiązujący od dnia 1 stycznia 1947 r. art. XXXIX § 2 dekretu - Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych mówił, że przez przyznanie prawa zabudowy lub dzierżawy wieczystej w rozumieniu dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy należy do dnia wejścia w życie prawa rzeczowego rozumieć przeniesienie własności gruntu za opłatą symboliczną z zastrzeżeniem powrotu własności na rzecz gminy m.st. Warszawy, stosownie do przepisów Prawa rzeczowego. Artykuł 102 § 1 Pr.rzecz. stanowił, że jeżeli nieruchomości jest obciążona prawami osób trzecich, przeniesienie własności z zastrzeżeniem powrotu na rzecz zbywcy nie jest dopuszczalne. *Rationem legis* tego przepisu było zapobieżenie kolizji zbiegu dawnych obciążeń z uprawnieniami właściciela czasowego albo z ustanowionymi przez niego prawami osób trzecich. Artykuł 7 ust. 1 dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy regulował możliwość złożenia wniosku o przyznanie prawa własności czasowej.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że art. 102 § 1 Pr.rzecz. nie był do tej pory przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, natomiast w piśmiennictwie zagadnienie jego stosowania przy rozpoznawaniu wniosków składanych na podstawie art. 7 ust. 1 dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy w związku z art. XXXIX § 2 dekretu - Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych nie było rozstrzygane jednolicie. Ponadto piśmiennictwo odnosiło się wyłącznie do kwestii stosowania art. 102 § 1 Pr.rzecz.

w wypadku istnienia obciążenia nieruchomości prawami osób trzecich, istniejącymi w dniu 21 listopada 1945 r. (w dniu wejścia w życie dekretu z 26 października 1945 r.), a nie prawami powstałymi później.

Sąd Apelacyjny wskazał – jako dominujące – dwa stanowiska. Pierwsze sprowadzało się do tego, że art. 102 § 1 Pr.rzecz. nie miał zastosowania w przypadku przewidzianym art. XXXIX § 2 dekretu - Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych, ponieważ obciążenia gruntów, które na podstawie przepisów dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy przeszły z dniem 21 listopada 1945 r. na własność gminy m.st. Warszawy, nie mogą być uważane za prawa osób trzecich w rozumieniu art. 102 § 1. Zgodnie z art. 3 dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy, odpowiedzialność gminy m.st. Warszawy za istniejące w dniu wejścia w życie obciążenia hipoteczne gruntów, które przechodzą na jej własność, miała zostać uregulowana odrębnymi przepisami, których jednak nie wydano. Tym samym z dniem 21 listopada 1945 r. doszło do zmiany istoty praw ciążących na gruncie, gdyż stało się niedopuszczalne wykonywanie uprawnień odpowiadających treści dotychczasowych praw rzeczowych. Według drugiego poglądu, art. 3 dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy nie spowodował definitywnej utraty charakteru praw rzeczowych obciążeń istniejących w dniu 21 listopada 1945 r. Za takim rozumowaniem przemawiał brak przepisu o stosownej treści oraz treść rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 maja 1948 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych dla budynków na obszarze m.st. Warszawy stanowiących odrębne nieruchomości (Dz.U. Nr 27, poz. 187), przewidującego m.in. obowiązek ujawniania obciążeń powstałych przed dniem 21 listopada 1945 r. w księgach wieczystych urządzanych dla budynków.

Sąd Apelacyjny wyraził pogląd, że w przypadku obciążeń powstałych po dniu 21 listopada 1945 r. wyłączenie zastosowania art. 102 § 1 Pr.rzecz. powinno mieć miejsce tylko w razie zamieszczenia odpowiedniego przepisu w danym akcie prawnym.

G.G.

III CZP 29/09

„Czy dopuszczalne jest cofnięcie przez pozwanego zarzutu zapisu na sąd polubowny na etapie postępowania zażaleniowego, wywołanego zaskarżeniem postanowienia sądu, który wydał rozstrzygnięcie w przedmiocie zasadności tego zarzutu?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 listopada 2008 r., VI ACz 1523/08, K. Tucharz, M. Miąskiewicz, K. Sobolewska – Filcek)

Sąd Apelacyjny, powołując się na wypowiedzi doktryny i orzecznictwa, dokonał analizy zagadnienia odwołałości czynności procesowych, stwierdzając, że stanowi ono konsekwencję fakultatywności czynności procesowych. Podzielił przyczyny odwoływania czynności procesowych na dwie grupy – wady czynności procesowych i inne przyczyny, będące wynikiem okoliczności następczych. Omawiając kwestię okresu, w którym można skutecznie odwołać czynność procesową, stwierdził, że jest to dopuszczalne dopóty, dopóki nie nastąpi zasadniczy skutek odwoływanej czynności, czyli nie dojdzie do uprawomocnienia się orzeczenia wydanego na jej podstawie. Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że nie jest konieczne, aby strona cofająca dokonaną przez siebie czynność procesową musiała zawsze wskazywać przyczynę, która legła u podstaw podjęcia takiej decyzji.

Uznając zarzut zapisu na sąd polubowny za jedną z czynności procesowych, Sąd Apelacyjny wyraził pogląd o dopuszczalności odwołania takiego zarzutu. Podkreślił, że strona – cofając zarzut zapisu na sąd polubowny – działa w celu dobrowolnej likwidacji spornej okoliczności i decyduje się na bezpowrotną utratę prawa powoływania się w przyszłości na istnienie podnoszonej przeszkody procesowej. Takie więc jej działanie nie może godzić w interesy strony przeciwnej.

Zaznaczył jednak, że możliwa jest także obrona tezy przeciwnej, ze względu na doniosłość skutków zapisu na sąd polubowny. Raz wszczęta przez sąd państwowy procedura badania, czy w danej sprawie zachodzi właściwość sądu polubownego powinna się zakończyć merytorycznym rozstrzygnięciem w postaci odrzucenia albo odmowy odrzucenia pozwu. Zgłoszenie zarzutu istnienia ujemnej przesłanki procesowej dawałoby sądowi powszechnemu prawo samodzielnej kontroli, czy taki przypadek rzeczywiście ma miejsce, bez możliwości powrotu do stanu *quo ante*.

G.G.

III CZP 30/09

„1. Czy na podstawie art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn: Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186) dopuszczalne jest wykreślenie przez sąd rejestrowy z urzędu z rejestru członków zarządu spółdzielni, po uprzednim dokonaniu przez ten sąd samodzielnej oceny istnienia i ważności uchwał właściwego organu spółdzielni dotyczących powołania zarządu, a stanowiących podstawę wpisu – w odniesieniu do już dokonanego wpisu, czy też decyzja tego sądu (po tym jak dokonał wpisu zarządu spółdzielni do rejestru w oparciu o posiadane dokumenty) powinna być poprzedzona prawomocnym przesądzeniem na drodze procesowej kwestii istnienia i ważności tych uchwał – w sytuacji, gdy nieważność uchwał nie wynika wprost z ich treści.

2. Czy członkowie zarządu spółdzielni, wykreśleni z rejestru przez sąd rejestrowy działający w trybie art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn: Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186), są zainteresowanymi w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c. w sprawie o wykreślenie z urzędu z rejestru ich imion i nazwisk, a w konsekwencji – czy w sytuacji braku odpowiedniej uchwały właściwego organu spółdzielni o ich odwołaniu z funkcji członków zarządu są legitymowani do zaskarżenia postanowienia sądu rejestrowego o ich wykreśleniu z urzędu z rejestru?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 6 marca 2009 r., XII Ga 445/08, G. Tarkowska, M. Grodziński, J. Safader-Skwarlińska)

Sąd Okręgowy przedstawił występujące w doktrynie definicje pojęcia wpisu niedopuszczalnego i opatrzył je własnym komentarzem, uznając, że pojęcie to nie może być zwięźane i odnoszone tylko do wpisów nieprzewidzianych przez prawo, gdyż takie wpisy występują w praktyce stosunkowo rzadko. Przyjęcie przeciwnego poglądu oznaczałoby pozbawienie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 – dalej: „KRejS”) znaczenia prawnego.

Zauważył, że warunkiem wykreślenia przez sąd rejestrowy wpisu niezgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy, o którym mowa w art. 24 ust. 4 KRejS, jest wszczęcie postępowania przymuszającego, a więc nałożenie co najmniej dwóch grzywien (art. 24 ust. 2 i 3 KRejS). Zwrócił uwagę, że treść art. 24 ust. 4 KRejS, w przeciwieństwie do art. 24 ust. 2 i 3 KRejS, budzi wiele wątpliwości. W judykaturze dominuje pogląd, że przepis ten odnosi się zarówno do wpisu, jak i do wykreślenia i nie nakłada na sąd rejestrowy obowiązku wszczęcia postępowania przymuszającego. Warunkiem dokonania go (wykreślenia) jest występowanie „szczególnie uzasadnionych przypadków”, załączenie do akt rejestrowych dokumentów stanowiących podstawę wpisu oraz fakt, że „dane te są istotne”. Zawarte w tym przepisie pojęcia są jednak nieostre i mogą być interpretowane w sposób niejednoznaczny. Konkludując Sąd Okręgowy uznał, że na pytanie sformułowane w punkcie pierwszym przedstawionego zagadnienia prawnego należy odpowiedzieć negatywnie.

Odnosząc się do kwestii dopuszczalności powoływania się na nieważność albo nieistnienie uchwały właściwego organu spółdzielni dotyczącej powołania członków zarządu wtedy, gdy nie ma prawomocnego wyroku stwierdzającego tę okoliczność, Sąd Okręgowy uznał, że możliwość ta w stosunku do wpisu już dokonanego powinna być wyłączona w sytuacji, w której nieważność albo nieistnienie uchwały nie wynika wprost z jej treści, ale wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego. Za takim poglądem przemawia wzgląd na stabilność stosunków zewnętrznych i wewnętrznych spółdzielni. Sąd Okręgowy zwrócił jednak uwagę na możliwość zajęcia także odmiennego poglądu, skoro sąd rejestrowy może odmówić wpisu do rejestru danych wynikających z nieważnej albo nieistniejącej uchwały organu spółdzielni, niezależnie od tego, czy zostało wytoczone powództwo o stwierdzenie jej nieważności, to może także dokonać samodzielnej oceny czynności prawnej stanowiącej podstawę wpisu, w tym również w stosunku do już dokonanego wpisu, bez uprzedniego prawomocnego wyroku w sprawie o ustalenie nieważności albo nieistnienia uchwały.

Zdaniem Sądu Okręgowego, na pytanie wyrażone w punkcie drugim zagadnienia prawnego należy natomiast odpowiedzieć pozytywnie. Członkowie zarządu spółdzielni zostali bowiem wykreśleni z rejestru z urzędu bez uprzedniej uchwały rady nadzorczej, nie można zatem uznać, że prawa tych osób zostały już

ukształtowane na mocy tych uchwał i że powinni oni dochodzić ich ochrony na podstawie art. 189 k.p.c. Skoro osoby te są zainteresowanymi w sprawie, to są także uczestnikami postępowania i mają legitymację do wniesienia apelacji.

Sąd Okręgowy wskazał także na możliwość zajęcia innego stanowiska, że na gruncie prawa spółdzielczego zainteresowaną w sprawie jest spółdzielnia, a nie jej członkowie lub członkowie jej organów, gdyż to ona ma interes prawny w uzyskaniu rozstrzygnięcia określonej treści. Za tym poglądem przemawia także deklaracyjny charakter wpisu do rejestru zmian w składzie członków zarządu spółdzielni.

E.S.S.

*

III CZP 33/09

„Czy Sąd Rejestrowy jest władny dokonać wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego-Rejestru Dłużników Niewypłacalnych uczestnika na podstawie art. 55 pkt 4 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.) mimo tego, że treść postanowienia będącego podstawą wpisu nie odpowiada treści wyżej powołanego przepisu, a w szczególności, gdy uczestnik nie został prawomocnie pozbawiony prawa pełnienia funkcji we wszystkich podmiotach tam wymienionych?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 4 marca 2009 r., VI Ga 6/09, E. Partyka, A. Walus-Rzasa, B. Frankowska)

Sąd Okręgowy zauważył, że zakres przedmiotowy zakazu przewidzianego w art. 373 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm. – dalej: „Pr.u.n.”) jest szerszy niż w art. 55 pkt 4 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm. – dalej: „KRejS”), gdyż obejmuje także zakaz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w fundacji lub stowarzyszeniu. Podkreślił, że Krajowy Rejestr Sądowy jest prowadzony w formie elektronicznej w sposób bardzo sformalizowany, co sprawia, iż sąd – dokonując wpisu do rejestru dłużników niewypłacalnych – jest ograniczony w wyborze danych

generowanych elektronicznie i nie ma możliwości zmiany ich, a dane te odpowiadają treści art. 55 KRejS. Zwrócił uwagę, że zakres oceny pozostawiony sądowi rejestrowemu przy dokonywaniu wpisu został jednak ograniczony ustawowo. Przesłanką dokonania wpisu na podstawie art. 55 pkt 4 KRejS jest prawomocne postanowienie sądu pozbawiające określony podmiot prawa prowadzenia działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 373 ust. 1 Pr.u.n. Orzeczenie tego zakazu ma charakter konstytutywny, a czynności dokonane przez osobę, względem której zakaz został orzeczony, są nieważne z mocy art. 58 k.c., niezależnie od treści wpisu dokonanego w Krajowym Rejestrze Sądowym – Rejestrze Dłużników Niewypłacalnych.

Sąd Okręgowy zauważył jednak, że rejestr dłużników niewypłacalnych spełnia funkcję ewidencyjną i informacyjną oraz korzysta z domniemania prawdziwości danych wpisanych do niego i z tego względu ujawnione w nim dane powinny odpowiadać treści orzeczeń, na podstawie których dokonano ich wpisu. Zaznaczył jednocześnie, że sąd rejestrowy – zgodnie z art. 365 k.p.c. – związany jest treścią prawomocnego orzeczenia innego sądu i nie może kwestionować ustaleń dokonanych przez ten sąd, choćby wydawały się one niewłaściwe.

Sąd Okręgowy podkreślił, że przedmiot tej sprawy może naruszać wynikającą z art. 65 ust. 1 Konstytucji wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy.

E.S.S.

*

III CZP 34/09

„Czy w przypadku, gdy organ administracyjny wydał na podstawie art. 97 ust. 1 i art. 99 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.) decyzję o podziale nieruchomości zawierającą warunek, że przy zbywaniu działek wydzielonych zostanie ustanowiona służebność drogowa, zapewniająca dostęp do drogi publicznej lub nastąpi sprzedaż udziału w prawie własności do działki będącej tzw. drogą wewnętrzną, czynność prawna polegająca na przeniesieniu prawa własności wydzielonej działki w drodze sprzedaży bez jednoczesnego

ustanowienia odpowiedniej służebności drogowej lub przeniesienia udziału w prawie własności drogi wewnętrznej byłaby nieważna jako sprzeczna z ustawą (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 93 ust. 3 i art. 99 u.g.n.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 12 lutego 2009 r., I Cz 264/08, M. Sadecki, W. Grajdura, E. Panek)

Sąd Okręgowy zauważył, że w doktrynie zagadnienie ważności czynności prawnej polegającej na przeniesieniu prawa własności nieruchomości powstałej na skutek podziału bez jednoczesnego spełnienia warunku, o którym mowa w art. 99 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm. – dalej: „u.g.n.”), nie jest jednolicie ujmowane. Niektórzy autorzy przyjmują, że ww. przepis ma znaczenie techniczno-prawne o charakterze postulatycznym, a jego naruszenie przez nieustanowienie służebności drogi koniecznej nie powoduje nieważności czynności prawnej; wtedy nabywcy takiej nieruchomości przysługuje roszczenie przewidziane w art. 145 § 1 k.c. Inni przedstawiciele doktryny natomiast przyjmują, że zbycie wydzielonej działki w sytuacji, w której została wydana warunkowa decyzja zatwierdzająca podział, ale nie została ustanowiona służebność drogowa jest prawnie niedopuszczalne, notariusz powinien zatem odmówić sporządzenia aktu notarialnego umowy przenoszącej własność wydzielonych geodezyjnie działek.

Sąd Okręgowy uznał za zasadne stanowisko pierwsze, gdyż ustawodawca nie wskazał żadnych terminów, w których warunek zastrzeżony w art. 99 u.g.n. powinien zostać spełniony. Przewidział natomiast sankcję za zaniedbanie strony, tj. stwierdzenie przez organ administracyjny wygaśnięcia decyzji o podziale nieruchomości na podstawie art. 162 § 1 pkt 2 k.p.a. Zauważył, że w literaturze przeważa stanowisko, iż decyzja administracyjna wydana w tym trybie ma charakter deklaratoryjny i wywołuje skutki prawne *ex tunc*.

W judykaturze Sądu Najwyższego występuje pogląd przyjmujący związanie sądu powszechnego ostateczną decyzją administracyjną, niezależnie od charakteru tej decyzji i od rodzaju sprawy, w której została podjęta. Zasada ta dotyczy także notariusza, przed którym strony dokonują czynności prawnej wymagającej formy aktu notarialnego. Jeśli ostateczna decyzja o podziale nieruchomości zawierająca warunek, o którym mowa w art. 99 u.g.n., nie zostanie wyeliminowana z obrotu

prawnego, to wywołuje ona skutki prawne, a więc czynność prawna polegająca na przeniesieniu prawa własności wydzielonej działki, dokonana na jej podstawie, jest ważna, a jej nabywcy przysługuje roszczenie z art. 145 § 1 k.c.

E.S.S.

*

III CZP 35/09

„1. Czy przepis art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o przekazaniu środków finansowych świadczeniodawcom na wzrost wynagrodzeń (Dz.U. Nr 149, poz. 1076 ze zm.) znajduje zastosowanie do świadczeniodawcy, który nie posiadał w dniu 30 czerwca 2006 r. umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia o udzielanie świadczeń w zakresie opieki zdrowotnej, a który po tej dacie przejął mienie zlikwidowanego, spełniającego ten warunek, publicznego zakładu opieki zdrowotnej oraz wstąpił w stosunki pracy z pracownikami tego zakładu,

a w przypadku odpowiedzi pozytywnej:

2. w jaki sposób należy ustalić kwotę bazową, stanowiącą podstawę wzrostu wynagrodzenia, na podstawie przepisów ww. ustawy, w umowach zawartych przez takiego świadczeniodawcę z Narodowym Funduszem Zdrowia w latach 2006-2007?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 26 lutego 2009 r., I ACa 78/09, B. Wysocki, M. Gulczyńska, M. Głowacka)

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego budzi wykładnia art. 3 i 4 ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o przekazaniu środków finansowych świadczeniodawcom na wzrost wynagrodzeń (Dz.U. Nr 149, poz. 1076 ze zm.- dalej: „ustawa”) w zakresie kręgu podmiotów uprawnionych do skorzystania z uprawnień do modyfikacji umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia w części związanej z kosztami funduszu płac pracowniczych. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że z treści art. 3 ust. 1 *in fine* ustawy wynika, iż ma ona zastosowanie tylko do tych świadczeniodawców, którzy związani byli umowami z Narodowym Funduszem

Zdrowia od początku 2006 r., a co najmniej w dniu 30 czerwca 2006 r., gdyż poziom wynagrodzeń pracowników z tej daty jest miarodajny dla ustalenia kwoty bazowej, stanowiącej podstawę zwiększenia wynagrodzenia umownego w części obejmującej planowane koszty pracy w kolejnych latach.

Wskazał także na możliwość zajęcia innego stanowiska, że wskazanie przez ustawodawcę daty 30 czerwca 2006 r. ma znaczenie wyłącznie techniczne i nie pozbawia świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o świadczenie usług zdrowotnych po tym dniu prawa do skorzystania z uprawnień przewidzianych w ustawie, gdyż ma ona zastosowanie – zgodnie z ogólnymi regułami tworzenia i obowiązywania prawa – przede wszystkim do umów zawieranych po dniu wejścia jej w życie.

Sąd Apelacyjny zauważył, że gdy na skutek połączenia zakładów opieki zdrowotnej powstaje nowy podmiot, to może on skorzystać z uprawnień przewidzianych w ustawie do żądania podwyższenia w umowach z Narodowym Funduszem Zdrowia kwot przeznaczonych na zabezpieczenie kosztów płacowych przy wykonywaniu zakontraktowanych świadczeń, gdyż w wyniku połączenia tych podmiotów dochodzi do sukcesji pod tytułem ogólnym. W przypadku natomiast likwidacji publicznego zakładu opieki zdrowotnej jego majątek przejmuje organ założycielski (Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego), który dąży do zachowania świadczenia usług zdrowotnych na dotychczasowym lub zbliżonym poziomie przez utworzenie z likwidowanego podmiotu nowego publicznego zakładu opieki zdrowotnej albo przekazanie na podstawie umów cywilnoprawnych jego majątku osobie fizycznej lub prawnej w celu prowadzenia niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, do tak utworzonego nowego zakładu opieki zdrowotnej powinny mieć zastosowanie w drodze analogii przepisy ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o przekazaniu środków finansowych świadczeniodawcom na wzrost wynagrodzeń. Przeciwno temu stanowisku przemawia jednak fakt, że ustawa ta jest związana z dysponowaniem środkami publicznymi oraz zasada, że jeżeli ustawodawca przyznaje uprawnienia do korzystania ze środków publicznych, to obowiązujące w tym zakresie normy prawne powinny być interpretowane ściśle, bez możliwości rozszerzania tych uprawnień w drodze analogii na podmioty niewymienione *expressis verbis* w treści tych przepisów.

Odnosząc się do pytania wyrażonego w punkcie drugim, Sąd Apelacyjny opowiedział się za przyjęciem jako podstawy do podwyższenia świadczeń umownych poziomu zobowiązań z tytułu kosztów pracy, obowiązujących w dniu 30 czerwca 2006 r. w umowach łączących Narodowy Fundusz Zdrowia ze zlikwidowanym zakładem opieki zdrowotnej. Stwierdził, że możliwe jest jednak przyjęcie także innego wskaźnika w postaci średniego poziomu tego rodzaju kosztów uwzględnianego w umowach zawieranych przez właściwy terytorialnie oddział Narodowego Funduszu Zdrowia z podmiotami udzielającymi takich samych lub zbliżonych rodzajowo świadczeń na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy stosowanego *per analogiam*.

E.S.S.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Porozumienie stron, będące przesłanką żądania zwrotu świadczenia w związku z nieosiągnięciem zamierzonego celu, dotyczyć może tylko samej podstawy świadczenia, a nie jego ewentualnego zwrotu (art. 410 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 12 stycznia 2006 r., II CK 342/05, A. Górski, J. Frąckowiak, H. Pietrkowski, OSNC 2006, nr 10, poz. 170; BSN 2006, nr 3, s. 13; OSP 2006, nr 10, s. 113; MoP 2006, nr 23, s. 1273; NPN 2006, nr 2, s. 65; R.Pr. 2006, nr 5, s. 120)

Glosa

Witolda Borysiaka, Przegląd Sądowy 2009, nr 3, s. 123

Autor odrzucił pogląd Sądu Najwyższego, że między stronami istniała „szczególnego rodzaju umowa nienazwana” w sytuacji, w której jedna strona (powód) zobowiązała się do przysporzeń pieniężnych, m.in. na zakup mieszkania, samochodów, biżuterii, a druga strona (pozwana) zobowiązała się do pozostawania „w nieformalnym związku partnerskim” z powodem. W ocenie glosatora, przysporzenia, jakich dokonywał powód, powinny być zakwalifikowane jako wynikające z wykonania nieważnych, gdyż sprzecznych z zasadami współżycia społecznego darowizn.

Podniósł, że świadczenia wynikające z nieważnych darowizn nie podlegają zwrotowi, jeżeli takie żądanie powoda zostanie uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.); jedynie w wyjątkowych wypadkach za dopuszczalny można uznać przepadek świadczenia na rzecz Skarbu Państwa. Zdaniem autora, należy postulować *de lege ferenda* przywrócenie – jako normy uzupełniającej treść art. 412 k.c. – regulacji zbliżonej do art. 132 k.z.

Do omawianego orzeczenia glosy opracowali także: aprobującą W. Dubis (OSP 2006, nr 10, poz. 113), a także częściowo krytyczne M. Olechowski (OSP 2007, nr 4, poz. 50), P. Księżak (MoP 2007, nr 10, s. 574) oraz M. Gutowski (Pal. 2008, nr 1-2, s. 288).

E.S.

*

teza oficjalna:

Odszkodowanie jakie należy się na podstawie umowy ubezpieczenia nie może obejmować wartości podatku VAT, jeżeli wydatki poniesione na usunięcie skutków zdarzenia wywołującego szkodę obejmowałyby tylko koszty robocizny poniesionej przez ubezpieczonego bez tego podatku.

teza opublikowana w Prawie Asekuracyjnym:

Jeżeli odszkodowanie jest przyznawane w sytuacji, gdy nie jest wyjaśnione, w jaki sposób nastąpi usunięcie skutków zdarzenia, które szkodę wywołało, to zakład ubezpieczeń nie ma podstaw, aby wartość koniecznych robót liczyć bez podatku VAT. W sytuacji jednak, gdy nie ulega wątpliwości, że ubezpieczony wykonał określone roboty sam, a więc nie ma podstaw, aby do wartości tych robót doliczać podatek VAT, to przyznanie odszkodowania w wysokości obejmującej ten podatek, naruszałoby przepis art. 805 § 2 pkt 1 k.c. i prowadziło do bezpodstawnego wzbogacenia ubezpieczonego.

(wyrok z dnia 12 stycznia 2006 r., II CK 327/05, A. Górski, J. Frąckowiak, H. Pietrkowski, niepubl.)

Glosa

Macieja Kalińskiego, Prawo Asekuracyjne 2009, nr 1, s. 67

Glosator krytycznie odniósł się do stanowiska zaprezentowanego w omawianym orzeczeniu. Podniósł, że zasadniczą kwestią rozstrzygniętą przez Sąd Najwyższy było uznanie za element szkody wartości wykonanej przez poszkodowanych pracy w toku samonaprawienia szkody. Stwierdził, że wykonanie

określonych prac samodzielnie przez poszkodowanego nie prowadzi *per se* do uszczerbienia jego majątku. Obejmowanie odszkodowaniem ubezpieczeniowym kosztów robocizny poszkodowanego włożonej w samonaprawienie szkody oznacza, w ocenie glosatora, indemnizację nieistniejącego uszczerbku, naruszającą zasadę restytucji. Odstępstwa od tej zasady muszą wynikać wyraźnie z treści stosunku umownego, a nie być przyjmowane w drodze wykładni opartej na unormowaniach ogólnego prawa odszkodowawczego.

Glosator zwrócił uwagę, że Sąd Najwyższy pośrednio dopuścił stosowanie w ubezpieczeniach kosztorysowej metody ustalania rozmiaru odszkodowania. Zwrócił uwagę, że metoda ta nie znajduje podstawy normatywnej w przepisach prawa odszkodowawczego, jednak może zostać wprowadzona do konkretnego stosunku na mocy swobody umów. Stwierdził, że w uzasadnieniu nie wskazano, skąd wynikała podstawa do zastosowania metody kosztorysowej. W ocenie autora, nie można sformułować kategorycznej zasady, zgodnie z którą podatek VAT należy każdorazowo uwzględnić w kosztorysowo określonym odszkodowaniu, jeżeli poszkodowany nie jest uprawniony do jego potrącenia na zasadach wynikających z ustawy o VAT. W konsekwencji glosator krytycznie ocenił pierwsze zdania tezy wyroku sformułowane bez jakichkolwiek zastrzeżeń lub odwołania do wprowadzonej w umowie ubezpieczenia lub w ogólnych warunkach metody kosztorysowej. Przyjęcie analizowanego poglądu jako ogólniejszej dyrektywy wykładni prowadziłoby w konsekwencji do sytuacji, w której poszkodowany, niezależnie od braku szczególnych uregulowań umownych, mógłby domagać się od dłużnika kosztów niedokonanej jeszcze restytucji.

E.S.

*

Roszczenie o zapłatę kary umownej zastrzeżonej na wypadek wypowiedzenia umowy o dzieło zawartej na czas oznaczony nie jest roszczeniem wynikającym z umowy o dzieło w rozumieniu art. 646 k.c.

(wyrok z dnia 20 października 2006 r., IV CSK 178/06, M. Wysocka, J. Frąckowiak, M. Grzelka, OSNC 2007, nr 7-8, poz.118; BSN 2007, nr 2, s.12;

OSP 2008, nr 3, poz. 28; MoP 2008, nr 3, s.137 ; R.Pr. 2007, nr 4, s. 102; NPN 2007, nr 2, s. 70)

Glosa

Doroty Krekory, Glosa 2009, nr 1, s. 40

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka zwróciła uwagę, że Sąd Najwyższy w sposób jednoznaczny przyjął, iż dla ustalenia terminu przedawnienia roszczeń, w przedmiotowej sprawie, wiodące znaczenie ma ustalenie przedmiotu, który zabezpiecza kara umowna. W związku z tym możliwe są dwie sytuacje; kara umowna może zabezpieczać wykonanie charakterystycznych dla umowy cech – terminowość, jakość wykonania zobowiązania. Wówczas zastrzeżona w umowie o dzieło kara umowna przedawnia się na podstawie art. 646 k.c., w terminie dwuletnim, którego bieg rozpoczyna się w dniu oddania dzieła, względnie w dniu, w którym zgodnie z umową dzieło miało być oddane. W tej sytuacji kara umowna jest zryczałtowanym odszkodowaniem lub rekompensatą innego rodzaju za niewykonanie lub wadliwe wykonanie umowy, zabezpieczając świadczenia, które są charakterystyczne dla zawartej umowy. W drugiej natomiast sytuacji kara umowna jest roszczeniem *sui generis* zastrzeżonym dla zapobieżenia następstwom wypowiedzenia umowy o dzieło zawartej na czas oznaczony; wówczas, jak zważył Sąd Najwyższy, terminu przedawnienia nie kształtuje art. 646 k.c.

W dalszej kolejności Sąd Najwyższy uznał, że kara umowna, zastrzeżona na wypadek wypowiedzenia umowy o dzieło zawartej na czas oznaczony, jest tak zwaną „swoistą” karą umowną, o znamionach represyjnych, na wypadek rozwiązania umowy przed terminem. Stanowi zatem samodzielne roszczenie, niezależne od roszczenia wynikającego z umowy o dzieło; wobec tego nie jest roszczeniem w rozumieniu art. 646 k.c. Tak ukształtowana „swoista” kara umowna może być elementem nie tylko umowy o dzieło, lecz każdej innej umowy zawartej na czas oznaczony (najmu, dzierżawy, kontraktacji lub użyczenia).

Glosatorka zwróciła uwagę na istnienie różnych terminów przedawnienia roszczeń wynikających z przyjętej przez Sąd Najwyższy konstrukcji kary umownej. Zaaprobowała wyrażony przez Sąd Najwyższy pogląd, że zastrzeżenie kary umownej zawarte w umowie o dzieło na wypadek zakończenia jej przed terminem ma charakter

tw. swoistej kary umownej. Nie jest ona karą umowną typową, a zatem nie podlega przepisom szczególnym właściwym dla umowy o dzieło, lecz ogólnym przepisom o przedawnieniu roszczeń określonym w art. 118 k.c.

Głosę krytyczną do omawianego orzeczenia opracował M. Gutowski (OSP 2008, nr 3, poz. 28).

P.G.

*

Umowa ubezpieczenia nie jest umową wzajemną w rozumieniu art. 487 § 2 k.c.

(wyrok z dnia 20 października 2006 r., IV CSK 125/06, M. Wysocka, J. Frąckowiak, M. Grzelka, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 7; R.Pr. 2008, nr 2, s. 156)

Glosa

Bartosza Kucharskiego, Glosa 2009, nr 1, s. 56

Glosa jest krytyczna, jakkolwiek glosator uznał trafność rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego.

Autor glosy podkreślił istotne znaczenie glosowanego orzeczenia, gdyż stanowi ono pierwszą w orzecznictwie Sądu Najwyższego wypowiedź rozstrzygającą wyraźnie kwestię wzajemności umowy ubezpieczenia oraz natury świadczenia ubezpieczyciela, będącą zarazem wiodącą problematyką doktrynalną w prawie ubezpieczeniowym.

W pierwszej kolejności podkreślił, że wywody Sądu Najwyższego dotyczące wzajemności umowy ubezpieczenia zostały ograniczone do kwestii podstawowych. Według Sądu Najwyższego, do normatywnych cech umowy wzajemnej należą ekwiwalentność oraz jednoczesność świadczeń, a kwalifikacja umowy ubezpieczenia, umowy wzajemnej, odpłatnej i dwustronnie zobowiązującej zależy od ustalenia na czym polega świadczenie ubezpieczyciela. Co znamienne, przesądzenie na wstępie przez Sąd Najwyższy klasyfikacji ubezpieczenia jako umowy wzajemnej, przy jednoczesnym przyjęciu teorii ryzyka, przełożyło się w dalszej kolejności na odrzucenie tej teorii przez Sąd Najwyższy.

Uzasadniając odrzucenie teorii ryzyka, Sąd Najwyższy posłużył się kilkoma argumentami; glosator przeanalizował je.

Po pierwsze, twierdzenie, że istotą świadczenia ubezpieczyciela jest ponoszenie ryzyka pozostaje, według Sądu Najwyższego, w sprzeczności z zasadą konstruowania przepisów stanowiących katalogi niezamknięte. Polega ona na wskazywaniu w przepisie definiującym dany typ umowy elementów najbardziej podstawowych i najczęściej spotykanych.

Po drugie, jak zważył Sąd Najwyższy, uznawanie udzielania ochrony ubezpieczeniowej za świadczenie nie daje się pogodzić z klasyczną definicją świadczenia jako zachowania dłużnika zgodnego z treścią zobowiązania, ani zharmonizować z istotną cechą zobowiązania, jaką jest możliwość żądania przez wierzyciela przymusowego spełnienia świadczenia.

Zdaniem glosatora, argumentacja Sądu Najwyższego opierająca się na redakcji art. 805 k.c. stanowi przykład zauważalnego w orzecznictwie nadmiernego przywiązania do wykładni literalnej. Jak zauważył glosator, Sąd Najwyższy koncentrując się na art. 805 k.c. nie odniósł się do art. 813 §1 k.c., który bywa często przywoływany przez zwolenników teorii ryzyka; według tego przepisu, składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Glosator przywołał również inny argument Sądu Najwyższego – ponoszenie ryzyka nie może być świadczeniem ubezpieczyciela, ponieważ ubezpieczający nie dysponuje roszczeniem umożliwiającym przymusową realizację tego rodzaju świadczenia. Jak przyznał autor glosy, przywołany argument jest wynikiem utożsamienia wierzytelności, czyli prawa do przyjęcia świadczenia z roszczeniem, które ma służyć przymusowej realizacji wierzytelności, co nie jest jednak pozbawione kontrowersji. Ponadto zwrócił uwagę, że koncepcja, zgodnie z którą wierzytelność ubezpieczającego powstaje z chwilą, gdy ubezpieczyciel zaczyna ponosić ryzyko zajścia wypadku, mimo że roszczenie na tym etapie jeszcze nie istnieje i może nigdy nie powstać, jest bliska poglądom wyrażonym już przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 października 2002 r., II CKN 1120/00, niepubl.

Glosator zwrócił uwagę na spostrzeżenie, które poczynił Sąd Najwyższy, że przepisy dotyczące wykonania i skutków niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych nie mogą znaleźć właściwego zastosowania do umowy ubezpieczenia. Treść przepisów, istotne cechy zobowiązania wynikającego z umowy ubezpieczenia

oraz charakter i skutki umów wzajemnych przemawiają – według Sądu Najwyższego – przeciwko uznaniu ubezpieczenia za umowę wzajemną w rozumieniu art. 487 § 2 k.c.

Zdaniem glosatora, obserwacja dotycząca nieadekwatności niektórych przepisów o umowach wzajemnych do umowy ubezpieczenia nie powinna jednak stanowić podstawy do odrzucenia wzajemności ubezpieczenia w sytuacji, w której istota wzajemności została wyrażona w art. 497 § 2. k.c. Nie należy również generalnie odrzucać stosowania do umowy ubezpieczenia wszystkich przepisów o wykonaniu umów wzajemnych, zwłaszcza gdy w niektórych sytuacjach miałyby to prowadzić do pogorszenia pozycji ubezpieczającego.

W podsumowaniu glosator stwierdził, że Sąd Najwyższy – koncentrując się na literalnej wykładni art. 805 k.c. – uprościł nieco zagadnienie, a rozstrzygając o nietrafności teorii ponoszenia ryzyka, nie wyjaśnił, na czym polega świadczenie ubezpieczyciela przy przyjęciu tej teorii.

P.G.

*

Skarb Państwa jest biernie legitymowany w sprawie o naprawienie szkody wynikłej z ostatecznej decyzji administracyjnej, o której mowa w art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz. 191 ze zm.), także wtedy, gdy stwierdzenie jej nieważności lub stwierdzenie, że została wydana z naruszeniem prawa nastąpiło po dniu 26 maja 1990 r.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, T. Wiśniewski, J. Frąckowiak, M. Kocon, B. Myszka, M. Sychowicz, M. Wysocka, D. Zawistowski, OSNC 2007, nr 6, poz. 79; BSN 2006, nr 12, s. 6; R.Pr. 2007, nr 3, s. 116; NPN 2007, nr 1, s. 52)

Glosa

Michała Rafalskiego, Palestra 2009, nr 1-2, s. 264

Glosa jest aprobująca.

Glosator podkreślił, że nie powinno budzić wątpliwości, iż zdarzeniem wywołującym szkodę w rozważanym przypadku jest wydanie wadliwej decyzji administracyjnej; nie jest nim decyzja nadzorcza, która stanowi jedynie przesłankę warunkująca możliwość dochodzenia odszkodowania. Szkada polega na utracie własności nieruchomości, co następuje w innym momencie niż wydanie decyzji stwierdzającej nieważność decyzji administracyjnej. Pogląd przeciwny prowadziłby do wniosku, że szkoda nie jest następstwem zdarzenia, które ma ją wywoływać, jak też stworzyłby problemy ze wskazaniem odpowiedzialnego, umożliwiając przerzucenie odpowiedzialności na podmiot, który odpowiada za działania organu nadzorczego.

Trafny – zdaniem glosatora – jest pogląd, że to Skarb Państwa jest biernie legitymowany w sprawie o naprawienie szkody wynikłej z ostatecznej decyzji administracyjnej, o której mowa w art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. Glosator podkreślił, że przepis ten został sformułowany dość ogólnie, przez co stwarza różne warianty interpretacji. Prawidłowy jest pogląd, że w przepisie chodzi zarówno o zobowiązania wynikłe z danej decyzji administracyjnej, jak też powstałe na skutek wydania wadliwej decyzji administracyjnej. Glosator wskazał, że ustawodawca nie przewidział żadnych ograniczeń w treści przepisu; takiego ograniczenia nie można wywieść z teoretycznych podstaw odpowiedzialności cywilnej, jak i z uwarunkowań historycznych.

Uchwałę omówił Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2007, nr 3-4, s. 284).

Ł.W.

*

Po wejściu w życie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o Spółdzielczych Kasach Oszczędnościowo-Kredytowych (Dz.U. z 1996 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.) spółka prawa handlowego nie może pozostawać członkiem Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej.

(wyrok z dnia 16 stycznia 2008 r., IV CSK 390/07, S. Dąbrowski, A. Górski, M. Kocon, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 103; OSP 2009, nr 3, poz. 33)

Glosa

Witolda Srokosza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2009, nr 3, poz. 33

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

W pierwszej części opracowania komentator przedstawił powstanie i ewolucję stanowiska odmiennego od zajętego w wyroku, zgodnie z którym z chwilą wejścia w życie ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych osoby prawne niebędące spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi nie utraciły z mocy prawa członkostwa w Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej. Wskazał, że pogląd ten nie uwzględniał w wystarczającym stopniu gramatycznej, funkcjonalnej, systemowej i historycznej wykładni art. 33 ust. 1 ustawy o s.k.o.k.

Autor sformułował następnie pogląd, że po wejściu w życie tej ustawy brakuje podmiotowej kontynuacji Krajowej Kasy. Stanowi ona wprawdzie wciąż tę samą instytucję powołaną w celu służenia kasom i organizacji systemu s.k.o.k., nie jest jednak organizacyjnie tą samą osobą prawną.

Autor nie zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, że cel działalności Kasy Krajowej, którym jest zapewnienie stabilności kas oraz sprawowania nadzoru nad kasami w celu zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w nich oszczędności oraz zgodności działania kas z przepisami ustawy (art. 34 ustawy o s.k.o.k.), stanowi odpowiednik uprawnienia przysługującego Komisji Nadzoru Finansowego. Autor podkreślił, że taka analogia jest niedopuszczalna, gdyż Kasa Krajowa jest podmiotem prywatnym i – ze swojej istoty – subiektywnie oceniającym kasy, natomiast Komisja Nadzoru Finansowego jest organem państwowym, działającym obiektywnie.

W ostatniej części opracowania autor omówił projekty ustaw zmieniających ustawę o s.k.o.k., które w odmienny sposób regulują kwestię członkostwa w Krajowej Kasie.

Do komentowanego orzeczenia głosem krytyczną napisał H. Cioch (Rej. 2008, nr 5, s. 148).

M.P.

1. W ramach możliwego kręgu dłużników, z którymi osoba trzecia (gwarant) mogłaby zawrzeć umowę określoną w art. 392 k.c., znajduje się także poręczyciel.

2. Niewykonanie przez osobę trzecią umowy o zwolnienie poręczyciela od obowiązku świadczenia (art. 392 k.c.) może nastąpić wówczas, gdy poręczyciel, po otrzymaniu zawiadomienia wierzyciela o opóźnieniu się dłużnika głównego (art. 880 k.c.) wykonał zobowiązanie wynikające z poręczenia. Dobrowolność świadczenia oznacza taką sytuację, w której poręczyciel spełniłby świadczenie, nie będąc jeszcze zobowiązany do świadczenia, a więc wówczas, gdy roszczenie wierzyciela wobec niego nie stało się jeszcze wymagalne.

(wyrok z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 372/06, K. Zawada, M. Bączyk, E. Skowrońska-Bocian, OSP 2008, nr 6, poz. 69 ; PUG 2008, nr 1, s. 30)

Glosa

Przemysława Drapały, Orzecznictwo Sądów Polskich 2009, nr 3, poz. 35

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, który przyjął, że pierwotnym obowiązkiem gwaranta jest powstrzymanie wierzyciela przed żądaniem od dłużnika spełnienia świadczenia. Przeprowadził jednocześnie krytykę poglądu odmiennego, zgodnie z którym po stronie gwaranta nie powstaje taki obowiązek, a umowa z art. 392 k.c. kreuje wyłącznie odpowiedzialność odszkodowawczą.

Autor glosy uznał ponadto za trafne zapatrywanie Sądu Najwyższego, który dopuścił przejęcie wypełnienia zobowiązania przez poręczyciela. Wskazał przy tym, że umowa o przejęcie wypełnienia może dotyczyć, co do zasady, każdego długu o charakterze cywilnoprawnym, bez względu na źródło jego powstania oraz przedmiot świadczenia dłużnika. Dodał, że odnosi się to również do przypadków, w których zobowiązanie gwarancyjne powstaje przez konwersję umowy o zwalniające przejęcie długu, na którą wierzyciel nie wyraził zgody (art. 521 § 2 k.c.).

Glosator zakwestionował także trafność formułowanego w piśmiennictwie poglądu, że samo wystąpienie stanu wymagalności przesądza o niezapewnieniu przez gwaranta rezultatu związanego z ochroną dłużnika, a dłużnik, który po nastaniu stanu wymagalności z własnej inicjatywy spełnił świadczenie na rzecz wierzyciela,

może żądać zwrotu tego świadczenia od gwaranta jako naprawienia szkody z tytułu niewykonania przez gwaranta umowy o przejęcie wypełnienia.

W ostatniej części opracowania autor ocenił jako zasadne zanegowanie przez Sąd Najwyższy poglądu skarżącego, który kwalifikował wykonanie przez dłużnika zobowiązania jako szkodę dłużnika poniesioną wskutek niewykonania przez gwaranta umowy o przejęcie wypełnienia.

Do komentowanego orzeczenia głosem częściowo aprobującą napisał P. Machnikowski (OSP 2008, nr 6, poz. 69). Ten sam autor omówił ją również w opracowaniu "Umowa o zwolnienie poręczyciela z obowiązku świadczenia" (MoP 2007, nr 9, s. 496).

M.P.

*

Sąd nie jest związany wnioskiem, o którym mowa w art. 373 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. — Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.).

(postanowienie z dnia 22 sierpnia 2007 r., III CSK 45/07, M. Sychowicz, H. Pietrkowski, D. Zawistowski, niepubl.)

Glosa

Feliksa Zedlera, Orzecznictwo Sądów Polskich 2009, nr 3, poz. 34

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Glosator przedstawił istotę zakazu prowadzenia działalności gospodarczej wynikającego z art. 373 i nast. Pr.u.n. oraz ustawowe przesłanki zastosowania tej sankcji. W dalszej części opracowania wyraził aprobatę dla stanowiska Sądu Najwyższego, zgodnie z którym sąd rozpoznający wniosek o pozbawienie prawa do prowadzenia działalności gospodarczej nie może być związany wnioskiem co do wysokości orzekałego zakazu.

Komentator zakwestionował następnie trafność poglądu sformułowanego w uzasadnieniu glosowanego orzeczenia, dopuszczającego stosowanie art. 5 k.c. przy orzekaniu zakazu. Autor podkreślił, że art. 5 k.c. dotyczy sposobu korzystania

z prawa podmiotowego, a orzekanie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie przepisów Prawa upadłościowego i naprawczego nie stanowi realizacji praw podmiotowych, zakaz ma bowiem na celu ochronę uczestników obrotu prawnego przed negatywnymi konsekwencjami uczestniczenia w tym obrocie nieodpowiedzialnych lub niekompetentnych podmiotów. Glosator wskazał ponadto, że art. 5 k.c. nie ma zastosowania do czynności procesowych.

M.P.

*

Oświadczenie o potrąceniu złożone w ciągu roku przed dniem ogłoszenia upadłości przez dłużnika upadłego, który w tym okresie nabył w drodze przelewu lub indosu wierzytelność, wiedząc o podstawie upadłości, powoduje umorzenie wierzytelności (art. 94 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.).

(wyrok z dnia 6 lutego 2008 r., II CSK 424/07, G. Bieniek, H. Pietrkowski, M. Kłós, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 113; OSP 2009, nr 3, poz. 36; BSN 2008, nr 4, s. 13; Rej. 2008, nr 5, s. 190)

Glosa

Małgorzaty Pyziak-Szafnickiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2009, nr 3, poz. 36

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorka przytoczyła w pierwszej kolejności cel postępowania upadłościowego, jakim jest dążenie do jak najdalej idącego zaspokojenia wierzycieli, oraz zasadę równości wierzycieli. Stwierdziła, że potrącenie godzi w ten cel i narusza wskazaną zasadę, co spowodowało ograniczenie jego dopuszczalności w art. 94 Prawa upadłościowego i naprawczego.

W dalszej części opracowania autorka podjęła krytykę argumentów sformułowanych przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu komentowanego wyroku. Podkreśliła, że potrącenie – jak każda jednostronna czynność prawna – zawsze jest

warunkowe i wywołuje skutki prawne, jeśli spełnione są jego ustawowe przesłanki. Zarzuciła pominięcie kwestii mocy wstecznej oświadczenia o potrąceniu (art. 499 k.c.) i stwierdziła, że istnienie po stronie dłużnika nabywającego wierzytelność świadomości trudności finansowych przyszłego upadłego powinno być zakwalifikowane jako wiedza o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, stanowiąca przesłankę subiektywną stosowania art. 94 ust. 1 Pr.u.n. Autorka podniosła również, że przedmiotem ochrony w powołanym przepisie jest interes wierzycieli upadłego, a nie – jak według autorki przyjął Sąd Najwyższy – interes dłużników upadłego.

M.P.

prawo cywilne procesowe

Do należności zabezpieczonych hipoteką przymusową, wpisaną do księgi wieczystej po zajęciu nieruchomości, nie stosuje się art. 1025 § 1 pkt 5 k.p.c.

(uchwała z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 108/06, K. Pietrzykowski, M. Bączyk, A. Górski, OSNC 2007, nr 9, poz. 1134; Prok. i Pr. – wkładka 2008, nr 7-8, s. 59; BSN 2006, nr 12, s. 7; Rej. 2006, nr 12, s. 191; Rej. 2007, nr 1, s. 173; NPN 2007, nr 1, s. 50; R.Pr. 2007, nr 4, s. 101; Rej. 2007, nr 10, s. 169)

Glosa

Kamila Łoży, Rejent 2009, nr 1, s. 152

Na wstępie autor podkreślił, że glosowana uchwała stanowi próbę odpowiedzi na dwa doniosłe z praktycznego oraz teoretycznego punktu widzenia pytania – o dopuszczalność i skutki ujawnienia w księdze wieczystej hipoteki przymusowej, gdy wpis dokonywany jest po zajęciu nieruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Zwrócono uwagę na brak wyraźnych regulacji normatywnych, jak również wyrażono nadzieję, że z perspektywy występujących w judykaturze rozbieżności oraz zgłaszanych w doktrynie wątpliwości, orzeczenie to wpłynie na

ujednoczenie orzecznictwa oraz zostanie dostrzeżone przez przedstawicieli teorii prawa.

Glosator rozważał kwestię dopuszczalności dokonania wpisu hipoteki przymusowej w toku sądowego postępowania egzekucyjnego, po zajęciu nieruchomości w stosunku do wnioskodawcy. Następnie skoncentrował się na zagadnieniu, czy wierzyciel dysponujący przedmiotowym zabezpieczeniem będzie zaspokajany w toczącym się postępowaniu egzekucyjnym z pierwszeństwem przewidzianym dla wierzycieli hipotecznych w art. 1025 §1 pkt 5 k.p.c. Autor opowiedział się za rozwiązaniem, że art. 29 u.k.w.h. stanowi dostateczną podstawę do przypisania wszelkim wpisom pełnej mocy wstecznej, tj. również w odniesieniu do daty nabycia, zmiany, czy też wygaśnięcia prawa podmiotowego.

Wątpliwości komentatora wzbudziło założenie, że art. 930 § 1 k.p.c. znajduje zastosowanie do każdej hipoteki przymusowej wpisanej po zajęciu nieruchomości, tj. również do takiej, w odniesieniu do której chwila złożenia wniosku o wpis przypada jeszcze przed zajęciem. Zwrócono uwagę, że tak ustanowiona hipoteka nie powstaje po zajęciu, ale z mocą wsteczną, w przypadającej przed zajęciem chwili złożenia wniosku. Objęcie obciążeń powstałych przed zajęciem nieruchomości hipoteką art. 930 § 1 k.p.c., normującego skutki rozporządzeń zajętej nieruchomości, stanowi, zdaniem autora, kontrowersyjny zabieg interpretacyjny.

W zakończeniu autor podkreślił, że odpowiedź na przedstawione w przedmiotowej sprawie pytanie prawne powinna brzmieć następująco: „Do należności zabezpieczonych hipoteką przymusową, wpisaną do księgi wieczystej po zajęciu nieruchomości, nie stosuje się art. 1025 § 1 pkt 5 k.p.c., jeżeli wniosek o wpis został złożony po zajęciu nieruchomości w stosunku do wnioskodawcy”.

Glosy do uchwały opracowali również G. Julke (PPE 2007, nr 9, s. 77) oraz M. Ławrynowicz (MoP 2008, nr 10, s. 544).

T.Z.

*

Zażalenie na postanowienie oddalające wniosek o udzielenie zabezpieczenia majątkowego, zawarte w piśmie rozpoczynającym

postępowanie, podlega opłacie w wysokości stałej w kwocie 30 zł (art. 19 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 20 ust. 1 i art. 69 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).

(uchwała z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 14/07, J. Gudowski, A. Górski, M. Kocon, OSNC 2008, nr 6, poz. 57; BSN 2007, nr 4, s. 11; Prok. i Pr. – wkładka 2008, nr 7-8, s. 68)

Glosa

Macieja Rzewuskiego, Monitor Prawniczy 2009, nr 5, s. 289

Autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego. Podkreślił, że opłata, jaką obciążone jest zażalenie w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia majątkowego, jest opłatą w wysokości stałej co do kwoty, ale faktycznie mamy do czynienia z opłatą stosunkową w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, należy bowiem odróżnić pojęcie opłaty stałej, od pojęcia opłaty w wysokości stałej.

Krytyczne uwagi glosatora dotyczą poruszanej w uzasadnieniu uchwały kwestii wysokości opłaty od wniosku o zabezpieczenie. Jego zdaniem, uznając za prawidłowe twierdzenie, że o wysokości opłaty od zażalenia w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia decyduje zawsze opłata od wniosku o zabezpieczenie, Sąd Najwyższy sformułował nietrafną tezę co do stałej wysokości opłaty od takiego wniosku, twierdząc, iż każdorazowo wynosi ona 100 zł. Pogląd taki jest sprzeczny z brzmieniem art. 69 u.k.s.c., który stanowi, że opłatę stałą w kwocie 100 zł pobiera się od wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczenia majątkowego, chyba że wniosek został zgłoszony w piśmie rozpoczynającym postępowanie. Z treści tego przepisu wynika, że opłata w wysokości 100 zł dotyczy tylko sytuacji, w której złożony został autonomiczny wniosek o udzielenie zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania bądź w jego toku albo złożono wniosek o zmianę lub uchylenie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia majątkowego. Gdy wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia majątkowego zostanie zgłoszony w piśmie inicjującym wszczęcie postępowania, powód jest *ex lege* zwolniony z opłaty od wniosku ze względu na treść art. 95 ust. 1 pkt 1 u.k.s.c.

Głosę do omawianej uchwały opracowali również B. Domagała i B. Draniewicz (MoP 2007, nr 23, dodatek s. 1).

R.N.

*

1. Wykonywanie umowy, zawartej w postępowaniu o udzielenie zamówienia, po ostatecznym rozstrzygnięciu protestu nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu przez sąd skargi na wyrok zespołu arbitrów (obecnie orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej).

2. Ustalenie zawarte w zaskarżonym wyroku zespołu arbitrów braku okoliczności skutkujących unieważnieniem postępowania o udzielenie zamówienia nie wiąże sądu rozpoznającego skargę.

(uchwała z dnia 18 października 2007 r., III CZP 87/07, Z. Strus, Z. Kwaśniewski, K. Strzelczyk, OSNC 2008, nr 10, poz.115; BSN 2007, nr 10, s.8)

Glosa

Ryszarda Szostaka, Glosa 2009, nr I, s. 113

Glosa ma charakter aprobujący.

Uchwała Sądu Najwyższego, będąca przedmiotem glosy, dotyczy zagadnienia dopuszczalności wniesienia skargi przez wykonawcę do sądu okręgowego od wyroku arbitrów (obecnie Krajowej Izby Odwoławczej), mimo zawarcia umowy o zamówienie publicznie z innym wykonawcą.

Glosator uznał za trafne stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale, według którego ustawodawca nie uzależnił skorzystania z uprawnienia do wniesienia skargi od wyroku zespołu arbitrów od tego, czy doszło do zawarcia umowy; dopuszczalność zawarcia umowy ustawodawca uzależnił od ostatecznego rozstrzygnięcia protestu w rozumieniu art. 182 ust. 2 Pr.zam.pub. W rezultacie samo zawarcie umowy jest obojętne z perspektywy istnienia ustawowego uprawnienia do wniesienia skargi na wyrok zespołu arbitrów, gdyż art. 194 ust. 1 Pr.zam.pub nie jest źródłem współzależności między zdarzeniem w postaci zawarcia umowy a wniesieniem skargi.

W dalszej kolejności glosator zwrócił uwagę na zaaprobowanie przez Sąd Najwyższy wcześniejszego poglądu wyrażonego w uchwale z dnia 14 października 2005 r., III CZP 73/05 (OSNC 2006, nr 7-8, poz. 121), według którego zawarcie przez zamawiającego umowy z wykonawcą nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu przez sąd okręgowy skargi wniesionej przez innego konkurenta na orzeczenie zespołu arbitrów, chyba że umowa została w całości wykonana. Zdaniem Sądu Najwyższego, co podniósł glosator, samo zawarcie umowy o zamówienie publiczne między zamawiającym a wykonawcą jest przyczyną zbędności, a nawet niedopuszczalności, według art. 355 §1 k.p.c., wyrokowania przez sąd okręgowy rozpoznający skargę. Dopiero stan całkowitego wykonania umowy decyduje o bezprzedmiotowości kontynuowania kontroli sądowej i uzasadnia umorzenie postępowania.

Glosator podkreślił, że Sąd Najwyższy krytycznie odniósł się do sformułowanej w piśmiennictwie tezy, iż przepisy o skardze do sądu powszechnego w praktyce okazać się mogą jedynie podstawą do toczenia bezprzedmiotowych sporów, niemających rzeczywistego wpływu na udzielanie zamówień publicznych. Stwierdził, że problem dopuszczalności orzekania w zakresie skargi na wyrok arbitrów po całkowitym wykonaniu umowy był sygnalizowany już przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 14 października 2005 r., III CZP 73/05 (OSNC 2006, nr 7-8, poz. 121). Wówczas Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że zawarcie przez zamawiającego z wykonawcą umowy na wykonanie prac będących przedmiotem zamówienia publicznego nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu przez sąd skargi na orzeczenie zespołu arbitrów, wydane po rozpoznaniu odwołania innego uczestnika przetargu, chyba że umowa została wykonana. W takiej sytuacji, jak podkreślono w głosie, zachodzi przeszkoda w rozpoznaniu skargi; kontrola sądowa staje się bezprzedmiotowa, a postępowanie ze skargi powinno być umorzone.

W ocenie autora glosy, zasadnie Sąd Najwyższy przyjął, że organ rozpoznający skargę nie może być związany ustaleniami arbitrów. Sąd Najwyższy przytoczył dwa, wskazane w głosie, argumenty. Pierwszy, że przedmiotem prawomocności materialnej jest ostateczny rezultat rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do niego doprowadziły, sąd nie jest zatem związany poglądami prawnymi wyrażonymi w uzasadnieniu zapadłego wyroku innego sądu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Po drugie, prawomocność materialna ograniczona jest jedynie do prawomocnych orzeczeń sądu, w rezultacie zatem sąd nie jest związany orzeczeniami arbitrów.

Glosator podniósł rozważenie możliwości recepcji do polskiego systemu prawnego rozwiązania obowiązującego w prawie niemieckim, według którego, jeżeli ze względu na naruszenie przepisów o udzielaniu zamówień publicznych wytoczone zostanie przeciw zamawiającemu powództwo o odszkodowanie, sąd powszechny jest związany prawomocnym orzeczeniem właściwej izby zamówień publicznych lub wyższego sądu krajowego.

Głosowana uchwała została omówiona przez Z. Strusa w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2007, nr 11-12, s. 258).

P.G.

*

Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, T. Ereciński, K. Gonera, A. Górski, J. Gudowski, J. Iwulski, J. Kwaśniewski, H. Pietrkowski, OSNC 2008, nr 6, poz. 55; BSN 2008, nr 1, s. 13; Wspólnota 2008, nr 7, s. 44; R.Pr. 2008, nr 3, s. 163; NPN 2008, nr 1, s. 123; RiP 2008, nr 7-8, s. 148)

Glosa

Grzegorza Rząsy i Andrzeja Urbańskiego, Palestra 2009, nr 1-2, s. 270

Glosa jest aprobująca w zakresie, w jakim uchwała Sądu Najwyższego dotyczy zarzutów prawa materialnego oraz zarzutów związanych z nieważnością postępowania. Na aprobatę – zdaniem glosatorów – zasługuje również pogląd, że strona może formułować nowe zarzuty po upływie terminu do wniesienia apelacji. Zdaniem glosatorów jednak, sąd drugiej instancji nie jest związany także zarzutami naruszenia prawa procesowego, chyba że uległy one prekluzji na mocy wyraźnego

przepisu ustawowego albo ustawa jednoznacznie nakazuje branie ich pod uwagę jedynie na wniosek strony.

Glosatorzy podkreślili, że większość argumentów dotyczących braku związania sądu zarzutami naruszenia prawa materialnego pozostaje aktualnych w odniesieniu do zarzutów naruszenia prawa procesowego. Dotyczy to zwłaszcza istoty apelacji pełnej, służącej naprawieniu wszelkich błędów sądu pierwszej instancji. Trudno przyjąć, że zagadnienie to dotyczy wyłącznie prawa materialnego zważywszy, że właściwe zastosowanie prawa materialnego jest w znacznej mierze uzależnione od prawidłowego ustalenia stanu faktycznego, a błędy w ustaleniach faktycznych są najczęściej wynikiem uchybień procesowych. Glosatorzy wskazali również, że pogląd o związaniu sądu zarzutami naruszenia prawa procesowego koliduje z założeniami przedstawionymi w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124), w której przyjęto, że sąd drugiej instancji może dokonać ustaleń faktycznych i oceny dowodów samodzielnie, niezależnie od podniesionych zarzutów oraz bez przeprowadzania postępowania dowodowego.

Glosatorzy podkreślili, że ustawodawca nie wprowadza wyraźnie związania sądu drugiej instancji podniesionymi w apelacji zarzutami. Ograniczenie przewidziane w art. 505⁹ § 2 k.p.c. tylko potwierdza, a *contrario*, brak związania w postępowaniu zwykłym. Dalsze ograniczenia (art. 162, 239, 380 k.p.c.) również zostały wyraźnie wskazane przez ustawodawcę, zatem *lege non distinguente* brak związania należy odnieść do wszystkich zarzutów apelacyjnych. Pogląd taki ma silne oparcie w doktrynie oraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zwłaszcza w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 3 kwietnia 2007 r., III CZP 137/06 (OSNC 2007, nr 9, poz. 12).

Głosowaną uchwałą zaaprobowała M. Kowalczyk (MoP 2008, nr 22, dodatek, s. 3) oraz T. Zembruski w szczegółowym opracowaniu „Zakres kognicji sądu w postępowaniu apelacyjnym na tle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07” (PS 2008, nr 6, s. 30). Omówiła ją również w tonie aprobaty E. Stawicka w tekście „Czy sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji jest związany przedstawionymi w niej zarzutami z zakresu prawa materialnego i procesowego?” (Pal. 2008, nr 5-6, s. 263).

Ł.W.

Postanowienie regulujące kontakty rodziców z dzieckiem, nakazujące wydawanie dziecka przez rodzica, któremu powierzono wykonywanie władzy rodzicielskiej, oraz zobowiązujące drugiego rodzica do odprowadzania dziecka, podlega wykonaniu w postępowaniu unormowanym w art. 598¹ i nast. k.p.c.

(uchwała z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CZP 75/08, J. Gudowski, G. Misiurek, H. Pietrkowski, OSNC 2009, nr 1, poz. 12; BSN 2008, nr 8, s.7; MoP 2008, nr 19, s. 1010; MoP 2009, nr 4, s. 225; Wspólnota 2008, nr 37, s. 52; RiP 2009, nr 11, s. 82)

Glosa

Roberta Zegadły, Rodzina i Prawo 2009, nr 11, s. 85

Autor podniósł, że komentowana uchwała może mieć przełomowy charakter, tym bardziej że dotychczas stosowane procedury w zakresie egzekucji orzeczeń dotyczących kontaktów z dzieckiem są nieefektywne. Stwierdził, że uchwała jest próbą wyręczenia ustawodawcy w naprawie stanu prawnego, poddając jednocześnie pod wątpliwość, czy przyjęte rozwiązanie nadaje się w pełni do zastosowania w praktyce.

Po pierwsze, komentator zwrócił uwagę na art. 598¹ i nast. k.p.c., wskazując, że wyraźnie odwołują się do instytucji prawa materialnego jaką jest odebranie dziecka, o którym mowa w art. 100 k.r.o. Doszedł do wniosku, że w konsekwencji przyjętego tam stanowiska w ogóle nie można mówić nie tylko o egzekucji, ale i o wykonywaniu orzeczenia o kontaktach. Wbrew rozważaniom zawartym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2007 r., III CZP 156/06 (OSNC 2008, nr 1, poz. 2), dotyczącym rozpoznawczego charakteru art. 598¹-598⁵ k.p.c. i „wykonawczego” charakteru art. 598⁶-598¹² k.p.c., omawiana uchwała wskazuje na zastosowanie całego trybu postępowania, poczynając od art. 598¹ k.p.c., a więc zarówno rozpoznawczego, jak i „wykonawczego”. Zastosowanie tylko wskazanych przepisów „wykonawczych” do wykonania postanowienia o kontaktach nie byłoby możliwe, gdyż przepisy te odnoszą się tylko do postanowienia o odebraniu dziecka. Orzeczenia o kontaktach nie są też wspomniane w art. 598¹³ k.p.c., który wymienia inne orzeczenia podlegające wykonaniu na podstawie art. 598⁶-598¹² k.p.c. Postanowienie o kontaktach nie byłoby więc w obecnie sformułowanej koncepcji tytułem egzekucyjnym, w przeciwieństwie do stanu prawnego, w którym wydawana była

uchwała z dnia 26 maja 1975 r., III CZP 30/75 (OSNCP 1976, nr 3, poz. 41), do której nawiązał Sąd Najwyższy w komentowanej uchwale.

Po drugie, komentator stwierdził, że zastosowanie postępowania unormowanego w art. 598¹ i nast. k.p.c. do wykonania orzeczenia o kontaktach napotka trudności natury faktycznej i procesowej, zgodnie bowiem z art. 316 k.p.c., sąd uwzględnia stan faktyczny na chwilę wyrokowania. Tymczasem chodzi o kontakty, które z istoty rzeczy są periodyczne, a osoba zobowiązana do umożliwienia kontaktów jest osobą generalnie uprawnioną do sprawowania pieczy. Gdyby nawet przyjąć, że „chwilowo straci” to uprawnienie w terminie przyszłego kontaktu określonym w postanowieniu o kontaktach, który miałby być wskazany jako termin wydania dziecka, to przecież nie można antycypować, że dziecko nie zostanie wtedy wydane dobrowolnie. Innymi słowy, orzeczenie nie może antycypować przyszłego stanu faktycznego i przyjmować go jako swojej podstawy faktycznej.

Według autora, do skuteczności przyjętego przez Sąd Najwyższy sposobu postępowania może się przyczynić nowy art. 598^{12a} k.p.c., odnoszący się do odebrania dziecka.

Podsumowując glosator stwierdził, że komentowana uchwała otwiera nowe możliwości, które musi zweryfikować praktyka. Jednocześnie podkreślił, że rozstrzygnięcie zawarte w uchwale może zmienić niezadowolający obecnie stan w zakresie realizacji prawa do kontaktów z dzieckiem.

M.M.

ORZECZENIA NIEPUBLIKOWANE

Prawo cywilne materialne

art. 43 k.c., art. 24 k.c.

Przypisanie burmistrzowi gminy działań niekorzystnych w skutkach dla budżetu gminy oraz sugerowanie, że przedkłada on interesy biznesmenów ponad interesy gminy, powoduje pogorszenie wizerunku gminy i jest równoczesne z naruszeniem jej dobra osobistego.

(wyrok z dnia 17 lipca 2008 r., II CSK 111/08, H. Ciepła, J. Górowski, H. Wrzeszcz)

*

art. 60 k.c.

Milczenie może być uznane za przejaw oświadczenia woli wyrażającego zgodę tylko w takiej sytuacji, w której osoba niezaprzecząca mogła i powinna je złożyć, chyba że z takim zachowaniem sama ustawa (np. art. 69, 674 lub 810 k.c.) wiąże skutki prawne.

(wyrok z dnia 23 lipca 2008 r., III CSK 87/08, J. Gudowski, J. Górowski, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 354 k.c.

Przy wykonywaniu zobowiązań umownych znaczenie mają tylko takie zwyczaje, które zostały już ukształtowane w odniesieniu do pewnej kategorii stosunków obligacyjnych i są powszechnie znanym oraz aprobowanym sposobem postępowania, z tym że ich rola jest jedynie uzupełniająca, gdyż zasadnicze znaczenie ma treść zobowiązania.

(wyrok z dnia 8 sierpnia 2008 r., V CSK 87/08, J. Frąckowiak, B. Myszka, Z. Strus)

*

art. 445 k.c.

Wysokość świadczeń przyznanych w innych sprawach, choćby w podobnych stanach faktycznych, nie może stanowić dodatkowego kryterium miarkowania zadośćuczynienia przyznanego za doznaną krzywdę.

(wyrok z dnia 29 maja 2008 r., II CSK 78/08, H. Ciepla, T. Bielska-Sobkowicz, K. Strzelczyk)

*

art. 446 k.c.

Wysokość renty obliczona stosownie do potrzeb uprawnionego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego może być wyższa niż świadczenie alimentacyjne ustalone według usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego (art. 446 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 16 maja 2008 r., III CSK 386/07, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, H. Wrzeszcz)

*

art. 589 k.c.

Zawarte w doręczonej pozwanemu fakturze zastrzeżenie, że do chwili całkowitej zapłaty ceny przedmiot sprzedaży pozostaje własnością sprzedawcy, spełnia warunki określone w art. 589 k.c.

(wyrok z dnia 24 lipca 2008 r., IV CSK 87/08, B. Myszka, Z. Strus, K. Tyczka-Rote)

*

art. 750 k.c., art. 483 k.c.

W umowie o świadczenie usług można wyłączyć w odniesieniu do jednej lub obu stron uprawnienie do wypowiedzenia umowy z innych powodów aniżeli ważne. Można też zastrzec karę umowną na wypadek skorzystania z uprawnienia do wypowiedzenia.

(wyrok z dnia 21 sierpnia 2008 r., IV CSK 202/08, B. Myszką, J. Górski, A. Górski)

*

art. 803 k.c.

Roszczenie zleceniodawcy przeciwko spedytorowi o naprawienie szkody wynikłej z niewykonania objętego przedmiotem zobowiązania spedytora obowiązku dokonania rozliczeń z przewoźnikiem za wyświadczoną przez niego usługę przewozową przedawnia się w terminie rocznym określonym w art. 803 § 1 k.c., który – zgodnie z art. 803 § 2 k.c. – rozpoczyna bieg od dnia wykonania zlecenia spedycyjnego.

(wyrok z dnia 24 lipca 2008 r., IV CSK 86/08, B. Myszką, Z. Strus, K. Tyczka-Rote)

*

art. 864 k.c.

Wspólnik, który wystąpił ze spółki cywilnej, nie odpowiada za zobowiązania spółki powstałe po wystąpieniu ze spółki.

(wyrok z dnia 24 września 2008 r., II CNP 49/08, K. Zawada, G. Misiurek, D. Dończyk)

*

art. 968 k.c.

Nie można obciążyć zapisem spadkobiercy spadkobiercy (art. 968 k.c.).

(wyrok z dnia 5 września 2008 r., I CSK 51/08, M. Kocon, G. Bieniek,

D. Dończyk)

Prawo cywilne procesowe

art. 2 k.p.c.

Powództwo o wydanie lokalu mieszkalnego wytoczone przez osobę powołującą się na prawo własności, oparte na twierdzeniu o bezprawnym pozostawaniu tego lokalu w dyspozycji podmiotów określonych w art. 90 z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 101, poz. 1092 ze zm.), podlega rozpoznaniu przez sąd powszechny.

(postanowienie z dnia 13 czerwca 2008 r., I CSK 527/07, D. Zawistowski, J. Frąckowiak, G. Misiurek)

*

art. 19 k.p.c., art. 25 k.p.c.

1. Powód, wnosząc o zasądzenie sumy wyrażonej w walucie obcej, obowiązany jest – zgodnie z art. 19 § 2 k.p.c. – oznaczyć w pozwie kwotą pieniężną wartość przedmiotu sporu, gdyż reguła wyrażona w art. 19 § 1 k.p.c. odnosi się tylko do roszczeń określonych w kwocie wyrażonej w pieniądzu polskim. Dla określenia wartości przedmiotu sporu lub wartości zaskarżenia w sprawie o roszczenie pieniężne wyrażone w walucie obcej miarodajny jest kurs tej waluty z dnia wniesienia pozwu.

2. Jeżeli wskazana w apelacji wartość przedmiotu zaskarżenia budzi zastrzeżenia, sąd – zgodnie z art. 25 § 1 w związku z art. 368 § 2 k.p.c. –

powinien wydać postanowienie i określić tę wartość w sposób prawidłowy. Gdyby okazało się, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest wyższa od wskazanej przez stronę, sąd powinien wezwać do uiszczenia brakującej opłaty pod rygorem odrzucenia apelacji także wtedy, gdy apelacja została wniesiona przez pełnomocnika będącego adwokatem.

(postanowienie z dnia 8 sierpnia 2008 r., V CZ 49/08, B. Myszka, J. Frąckowiak, Z. Strus)

*

art. 168 k.p.c.

Termin do uiszczenia opłaty od czynności procesowej nie podlega przywróceniu.

(postanowienie z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 44/08, L. Walentynowicz, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski)

*

art. 365 k.p.c.

Gdy podstawą dochodzenia odszkodowania od pełnomocnika jest twierdzenie, że z jego winy strona przegrała sprawę, zachodzi konieczność zbadania, czy wynik sprawy mógł być inny przy założeniu należytego wypełnienia obowiązków przez pełnomocnika. Dokonana w tym zakresie ocena orzeczenia sądowego nie narusza art. 365 k.p.c.

(wyrok z dnia 13 czerwca 2008 r., I CSK 514/07, D. Zawistowski, J. Frąckowiak, G. Misiurek)

*

art. 380 k.p.c.

Warunkiem kontroli na podstawie art. 380 k.p.c. niezaskrżalnego postanowienia, które miało wpływ na wynik sprawy, jest zamieszczenie w środku odwoławczym stosownego wniosku.

(postanowienie z dnia 17 lipca 2008 r., II CZ 54/08, H. Ciepla, J. Górowski, H. Wrzeszcz)

*

art. 394¹ k.p.c.

Postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie odmawiające dopuszczenia do udziału w sprawie jako uczestnika postępowania, kończy częściowo postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c.

(postanowienie z dnia 10 lipca 2008 r., III CZ 30/08, G. Bieniek, Z. Kwaśniewski, B. Myszka)

*

art. 398² k.p.c.

Sprawa o ustalenie istnienia członkostwa w spółce cywilnej, działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 stycznia 2001 r. - Prawo wodne (Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.), jest sprawą o prawa majątkowe w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 3 lipca 2008 r., IV CZ 48/08, M. Wysocka, M. Bączyk, K. Strzelczyk)

*

art. 398⁹ k.p.c

Zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń lub oceny dowodów.

(postanowienie z dnia 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, J. Gudowski)

*

art. 401 k.p.c.

Do pozbawienia możliwości działania w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c. dochodzi dopiero wtedy, gdy strona – wbrew swej woli – z powodu wadliwości procesowych sądu, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów postępowania, nie mogła brać udziału w postępowaniu lub jego istotnej części i nie miała możliwości usunięcia skutków tych uchybień na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku.

(postanowienie z dnia 10 lipca 2008 r., III CZ 29/08, G. Bieniek, Z. Kwaśniewski, B. Myszka)

*

art. 403 k.p.c., art. 407 k.p.c.

Jeżeli jako podstawę skargi o wznowienie postępowania wskazano oparcie wyroku na dokumencie przerobionym lub podrobionym (art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c.), trzymiesięczny termin do wniesienia skargi (art. 407 § 1 k.p.c.) rozpoczyna bieg od dnia, w którym skarżący dowiedział się, że jest prawdopodobne, że nastąpiło przerobienie lub podrobienie dokumentu. Nie jest wymagane ustalenie tego faktu w drodze wyroku skazującego.

(postanowienie z dnia 16 maja 2008 r., III CZ 20/08, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, H. Wrzeszcz)

*

art. 403 k.p.c., art. 404 k.p.c.

Istnienie ustawowej podstawy wznowienia postępowania wymienionej w art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. można wykazać jedynie w sposób określony w art. 404 k.p.c.

(postanowienie z dnia 16 lipca 2008 r., II CZ 35/08, D. Zawistowski, G. Bieniek, K. Strzelczyk).

*

art. 424¹ k.p.c.

Przez skargę kasacyjną wniesioną, o której mowa w art. 424¹ § 3 k.p.c., należy rozumieć skargę wniesioną skutecznie, tj. taką, która nie została odrzucona, a Sąd Najwyższy poddał ją co najmniej tzw. przedsądowi (art. 398⁹ k.p.c.) albo rozpoznał po przyjęciu do rozpoznania.

(postanowienie z dnia 28 maja 2008 r., II CNP 38/08, H. Wrzeszcz)

Koszty procesu, którymi strona zostanie obciążona, nie stanowią szkody uzasadniającej wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, nawet wtedy, gdy zostały już zapłacone.

(postanowienie z dnia 10 lipca 2008 r., I CNP 39/08, M. Bączyk)

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji, od którego skarżący wniósł uprzednio skargę kasacyjną, a Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia jej do rozpoznania, jest niedopuszczalna.

(postanowienie z dnia 25 lipca 2008 r., III CNP 33/08, J. Gudowski)

Szkoda w znikomym lub symbolicznym rozmiarze nie uzasadnia prawa do wniesienia skargi, o której stanowi art. 424¹ § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 27 sierpnia 2008 r., II CNP 43/08, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, Z. Strus)

Jeżeli prawomocne orzeczenie wydane zostało na podstawie przepisu uznanego następnie przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją,

a strona nie wniosła skargi o wznowienie postępowania w tej sprawie na podstawie określonej w art. 401¹ k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności prawem tego orzeczenia jest niedopuszczalna.

(postanowienie z dnia 10 grudnia 2008 r., III CNP 68/08, J. Gudowski)

*

art. 479⁹ k.p.c.

Funkcję dowodu doręczenia wezwania pozwanego do dobrowolnego spełnienia żądania – w rozumieniu art. 479¹² § 2 k.p.c. – może spełniać odpowiedź pozwanego na skierowane do niego wezwanie, w której odmawia on spełnienia żądania.

(postanowienie z dnia 20 listopada 2008 r., IV CZ 98/08, J. Gudowski, A. Górski, G. Misiurek)

*

art. 479¹² k.p.c.

Wymagania prekluzji dowodowej (art. 479¹² § 1 k.p.c.) nie uzasadniają żądania od powoda zgłoszenia twierdzeń i dowodów zakładających każdą potencjalnie możliwą obronę pozwanego i jego stanowiska w kwestii stosunku prawnego będącego podstawą roszczenia.

(wyrok z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 65/08, G. Bieniek, Z. Kwaśniewski, B. Myszka)

*

art. 523 k.p.c.

Przez użyte w art. 523 k.p.c. sformułowanie „okoliczności sprawy” należy rozumieć stan faktyczny, decydujący o oddaleniu wniosku we wcześniejszej sprawie.

(postanowienie z dnia 21 sierpnia 2008 r., IV CSK 231/08, B. Myszka, J. Górski, A. Górski)

art. 1206 k.p.c.

Zasądzenie przez sąd polubowny odszkodowania niewynikającego z istniejącego między stronami stosunku prawnego narusza podstawowe zasady porządku prawnego i stanowi podstawę do uchylenia takiego wyroku.

(wyrok z dnia 11 czerwca 2008 r., V CSK 8/08, M. Kocon, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górski)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2009, NR 5

Pojęcie „nadawanie utworu w telewizji lub przez inne środki publicznego udostępniania utworu” użyte w art. 70 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.) nie obejmowało reemisji utworu przez operatorów sieci kablowych.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 25 listopada 2008 r., III CZP 57/08, T. Ereciński, G. Bieniek, J. Gudowski, M. Kocon, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, M. Wysocka, OSNC 2009, nr 5, poz. 64)

*

Sprawa ze stosunku cywilnego między stronami w zakresie prowadzonej przez nie działalności gospodarczej nie jest sprawą gospodarczą w rozumieniu art. 479¹ k.p.c. oraz art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz.U. Nr 33, poz. 175 ze zm.), jeżeli którakolwiek ze stron przestała być przedsiębiorcą przed wniesieniem pozwu.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 16 grudnia 2008 r., III CZP 102/08, T. Ereciński, J. Górowski, J. Gudowski, I. Koper, G. Misiurek, M. Sychowicz, H. Pietrzkowski, OSNC 2009, nr 5, poz. 65)

*

Na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji zażalenie nie przysługuje.

(uchwała z dnia 27 marca 2008 r., III CZP 11/08, H. Wrzeszcz, G. Bieniek, K. Pietrzykowski, OSNC 2009, nr 5, poz. 66)

*

Skarbowi Państwa, który wypłacił funkcjonariuszowi za wypadek pozostający w związku z pełnieniem służby w Policji jednorazowe odszkodowanie pieniężne na podstawie art. 5 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji (Dz.U. Nr 53, poz. 345 ze zm.), przysługuje do sprawcy roszczenie o zwrot równowartości tego świadczenia.

(uchwała z dnia 27 marca 2008 r., III CZP 13/08, H. Wrzeszcz, G. Bieniek, K. Pietrzykowski, OSNC 2009, nr 5, poz. 67)

*

Niedołączenie do sprzeciwu od nakazu zapłaty, wniesionego przez adwokata w sprawie gospodarczej, odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego dokumentu wykazującego umocowanie organu osoby prawnej udzielającego pełnomocnictwa, uzasadnia odrzucenie sprzeciwu (art. 479^{8a} § 5 k.p.c.).

(uchwała z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CZP 20/08, M. Sychowicz, M. Kocon, K. Strzelczyk, OSNC 2009, nr 5, poz. 68)

*

W sprawie o nakazanie opublikowania sprostowania lub odpowiedzi (art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.) biernie legitymowany jest każdoczesny redaktor naczelny dziennika lub czasopisma.

Sąd jest uprawniony do ingerencji w treść sprostowania lub odpowiedzi w takim zakresie, w jakim jest to dopuszczalne w odniesieniu do żądań powoda.

(uchwała z dnia 17 września 2008 r., III CZP 79/08, K. Pietrzykowski, E. Skowrońska-Bocian, K. Tyczka-Rote, OSNC 2009, nr 5, poz. 69)

*

W sprawach dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej sąd opiekuńczy wydaje zarządzenia, o których mowa w art. 569 § 2 k.p.c., w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

(uchwała z dnia 20 listopada 2008 r., III CZP 110/08, J. Gudowski, A. Górski, G. Misiurek, OSNC 2009, nr 5, poz. 70)

*

W razie podziału spółdzielni, która posiadała nieruchomość gminną w dniu 5 grudnia 1990 r. i przed tą datą, na podstawie pozwolenia na budowę oraz decyzji lokalizacyjnej, wybudowała na tej nieruchomości budynek, nabycie własności nieruchomości na podstawie art. 35 ust. 4¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) następuje na rzecz spółdzielni mieszkaniowej, która powstała w wyniku podziału.

(uchwała z dnia 26 listopada 2008 r., III CZP 115/08, I. Gromska-Szuster, G. Bieniek, M. Kocon, OSNC 2009, nr 5, poz. 71)

*

Przedmiotem przelewu mogą być zindywidualizowane części wierzytelności przyszłej.

(wyrok z dnia 20 lutego 2008 r., II CSK 445/07, S. Dąbrowski, G. Misiurek, B. Myszka, OSNC 2009, nr 5, poz. 72)

*

Zwrot „kancelaria prawna” w firmie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może wprowadzać w błąd przez sugerowanie, że przedmiotem działania spółki jest świadczenie pomocy prawnej przez osoby będące adwokatami lub radcami prawnymi.

(postanowienie z dnia 28 lutego 2008 r., III CSK 245/07, Z. Strus, I. Koper, K. Zawada, OSNC 2009, nr 5, poz. 73)

*

Wniesienie aktu oskarżenia oraz wniosku o zastosowanie środka karnego przewidzianego w art. 46 § 1 k.k. nie przerywa biegu przedawnienia roszczenia z tytułu odszkodowania za szkodę wyrządzoną przestępstwem; skutek taki wywiera wytoczenie powództwa adhezyjnego nawet wtedy, gdy sąd pozostawił je bez rozpoznania lub odmówił jego przyjęcia.

(wyrok z dnia 11 marca 2008 r., II CSK 456/07, H. Ciepła, H. Pietrzkowski, K. Strzelczyk, OSNC 2009, nr 5, poz. 74)

*

Przepisy ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 169, poz. 1418) wyczerpują treść uprawnień z tytułu pozostawienia majątku nieruchomego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz oczekiwania na realizację tych uprawnień.

(wyrok z dnia 12 marca 2008 r., I CSK 430/07, D. Zawistowski, M. Grzelka, Z. Strus, OSNC 2009, nr 5, poz. 75)

INFORMACJE

W dniu 10 marca w Pałacu Prezydenckim odbyło się wręczenie nominacji sędziowskich. Nominację odebrał m.in. nowo powołany sędzia Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej Wojciech Katner.

Wojciech Katner (ur. 1950 r.) ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Łódzkim. Po ukończeniu studiów odbył aplikację sędziowską w okręgu Sądu Wojewódzkiego dla m. Łodzi zakończoną egzaminem sędziowskim. Od 1972 r. pracuje na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, najpierw jako asystent, a następnie – po uzyskaniu tytułu doktora nauk prawnych w 1978 r. – jako adiunkt. W 1988 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego i został docentem, a od 1990 r. profesorem nadzwyczajnym. W 1997 r. otrzymał tytuł profesora zwyczajnego, a następnie – w 2001 r. – stanowisko profesora Uniwersytetu Łódzkiego.

Jest autorem wielu książek, artykułów i glos. Specjalizuje się w prawie cywilnym, handlowym oraz prawie ochrony środowiska.

*

W dniach 18-21 marca b.r. odbyła się na Uniwersytecie w Oxfordzie konferencja naukowa organizowana przez Stowarzyszenie Międzynarodowego Prawa Procesowego pt. *Ligation in England and Germany: Legal Professional Services, Key Features and Funding*. W konferencji wzięli udział przedstawiciele Izby Cywilnej: Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński, członek Biura Studiów i Analiz dr Paweł Grzegorzcyk oraz asystenci dr Piotr Rylski i dr Tadeusz Zembrzuski.

Konferencja poświęcona porównaniu kontynentalnego modelu procesowego (na przykładzie systemu niemieckiego) z modelem procesowym państw *common law* (na przykładzie systemu angielskiego). Wśród referentów znalazło się wielu wybitnych procesualistów, w tym m.in. profesorowie A. Zuckerman, N. Andrews, A. Stadler oraz A. Junker. Poruszono m.in. problematykę kierownictwa sędziowskiego

w postępowaniu cywilnym (*case management*), dostępu do dowodu z dokumentów, pozwów zbiorowych, środków zabezpieczających, a także kosztów postępowania.

*

W dniu 27 marca odbyła się konferencja sędziów Izby Cywilnej, poświęcona dyskusji nad projektem części ogólnej kodeksu cywilnego, przygotowanego przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości.

Na wstępie Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński powitał nowo mianowanego sędziego Sądu Najwyższego Wojciecha Katnera, gratulując nominacji oraz życząc satysfakcji i sukcesów zawodowych. Następnie przedstawił i powitał sędzię Sądu Rejonowego w Częstochowie dr hab. Agnieszkę Góra-Błaszczkowską, która rozpoczęła asystenturę w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego.

Dyskusja nad projektem kodeksu cywilnego objęła problematykę osób fizycznych i prawnych. Prowadzili ją Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński oraz sędzia Sądu Najwyższego Józef Frąckowiak, a tezy wprowadzające do dyskusji wygłosili sędziowie Sądu Najwyższego Antoni Górski (osoby fizyczne) oraz Irena Gromska-Szuster (osoby prawne).

W ciekawej, na ogół krytycznej dyskusji udział wzięli sędziowie Sądu Najwyższego Kazimierz Zawada, Mirosława Wysocka, Krzysztof Pietrzykowski, Zbigniew Kwaśniewski, Krzysztof Strzelczyk, Jacek Gudowski i Mirosław Bączyk, a także asystenci Konrad Osajda, Tadeusz Zembruski, Piotr Ryłski oraz Beata Janiszewska.

Dalszą dyskusję zaplanowano w kwietniu i maju, po czym przygotowane zostanie wspólne stanowisko sędziów Sądu Najwyższego do projektu części ogólnej nowego kodeksu.

Na koniec narady sędzia Sądu Najwyższego Stanisław Dąbrowski, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, przedstawił bieżącą działalność Krajowej Rady Sądownictwa.

Dane statystyczne – marzec 2009 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										Pozostało do rozpoznania
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								
				Razem	Sposób załatwienia						Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2.	CSK	745	265	180	-	33	1	33	-	71	42	830
3.	CZP, w tym:	24	10	9	3	-	-	-	-	-	6	25
	- art. 390 k.p.c.	22	10	9	3	-	-	-	-	-	6	23
	- skład 7-miu	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	- pełny skład	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	29	42	33	-	17	-	8	-	-	8	38
5.	CO, w tym	11	19	17	-	-	-	-	1	-	16	13
	- art. 401 k.p.c.	3	-	2	-	-	-	-	1	-	1	1
	- art. 45, 48 k.p.c.	8	19	15	-	-	-	-	-	-	15	12
6.	CSP	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
7.	CNP	111	52	49	-	5	-	-	1	13	30	114
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	922	388	289	3	55	1	41	2	84	103	1021